

Sygn. akt I ACa 1827/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek (spr.)
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **A. M. (1)**

przeciwko **M. M. (1)**

o rozwód

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 12 września 2016 r. sygn. akt XI C 3190/14

1. **oddala apelację;**

2. **odstępuje od obciążania pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz powódki;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata B. K. kwotę 332,10 zł w tym 62,10 zł podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Grzegorz Krężolek SSA Wojciech Kościółek SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt I A Ca 1827/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 24 września 2014 roku powódka A. M. (1) wniosła o rozwiązanie przez rozwód jej małżeństwa z pozwanym M. M. (1) z winy pozwanego, o powierzenie powódce wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim dziećmi stron A. M. (2) i G. M., ustalenie kontaktów pozwanego z małoletnimi córkami stron, zasądzenie od pozwanego

na rzecz małoletnich dzieci stron alimentów w kwocie po 800,00 zł miesięcznie na rzecz małoletniej A. M. (2) i po 700,00 zł miesięcznie na rzecz małoletniej G. M., nieorzekanie o sposobie korzystania z mieszkania i zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych. Na uzasadnienie żądania alimentacyjnego na rzecz małoletnich dzieci stron powódka wskazała, że pozwany od momentu wyprowadzki zamieszkał w garażu, który otrzymał w spadku po swoim zmarłym bracie. Jest on właścicielem nieruchomości rolnych w K. i w S. o łącznej powierzchni 8 ha i z tego tytułu co roku otrzymuje dotację w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. Z zawodu pozwany jest mechanikiem urzędów rolniczych i ma możliwość podjęcia pracy. Powódka mieszka wraz z małoletnimi dziećmi stron w jej domu rodzinnym. Prowadzi gospodarstwo rolne o rocznej dochodowości 18.348,94 zł i otrzymuje dotacje w kwotach po ok. 4.200,00 zł. Pozwany nie łoży na utrzymanie córek których koszty miesięcznego utrzymania wynoszą po 1.270,00 zł odnośnie A. M. (2) i po 1.115,00 zł miesięcznie odnośnie G. M..

Pozwany domagał się oddalenia powództwa, a z ostrożności procesowej wnosił o orzeczenie rozvodu bez orzekania o winie, nie obciążanie pozwanego alimentami, nie zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu. (k. 219)

Wyrokiem Sąd Okręgowy w Krakowie rozwiązał przez rozwód małżeństwo stron oraz zobowiązał obie strony do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania, małoletnich dzieci stron i na tej podstawie zasądził od pozwanego M. M. (1) tytułem alimentów na rzecz małoletniej A. M. (2) kwotę po 450 zł (czteryście pięćdziesiąt złotych) miesięcznie i na rzecz małoletniej G. M. kwotę po 350 zł (trzysta pięćdziesiąt złotych) miesięcznie, to jest łącznie kwotę po 800 zł (osiemset złotych) miesięcznie płatną poczynając od prawomocności wyroku do dnia 10 –tego każdego po sobie następującego miesiąca, z góry z ustawowymi odsetkami według obowiązującej stopy procentowej na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat w terminie do rąk matki małoletnich A. M. (1), zaś powódkę zobowiązuje do ponoszenia pozostałych kosztów utrzymania córek i osobistych starań o ich wychowanie; oraz obciążył Skarb Państwa kosztami sadowymi i przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adwokata wynagrodzenia za udzieloną pozwanemu pomoc prawną z urzędu.

W zakresie obejmującym rozstrzygnięcie o alimentach ustalił Sad Okręgowy co następuje;

Pozwany, ma 45 lat, ma wykształcenie średnie techniczne. Mieszka w N. (...) w garażu, a jego warunki bytowe są trudne. U pozwanego rozpoznano zespół psychoorganiczny z organicznymi zaburzeniami osobowości i emocjonalnymi, z obniżeniem sprawności funkcji poznawczych i objawami zespołu pozapiramidowego jak również stwierdzono chorobę płasawicy H.. W związku z orzeczeniem Lekarza Rzecznawcy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 25.08.2015 r. uznano pozwanego za okresowo całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 16 lipca 2015 roku do sierpnia 2016 roku. Decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 9.09.2015 r. przyznano pozwanemu rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym w wysokości 880,45 zł. Kwota ta nie była pozwanemu wypłacana, gdyż wypłata 50% części uzupełniającej renty uległa zawieszeniu z powodu prowadzenia działalności rolniczej – pozwany nie przedstawił umowy dzierżawy należących do niego działek rolnych, zaś z pozostałej kwoty dokonywane było do 30.09.2015 r. potrącenie zaległości jakie powstały w związku z niepłacaniem przez pozwanego składek na K.. Od 1.10.2015 r. pozwany otrzymuje świadczenie rentowe w kwocie 424,24 zł.

Wobec pozwanego prowadzona jest egzekucja komornicza z tytułu zaległości w płatnościach wobec (...) SA Centrala w K., w łącznej kwocie około 2.000 zł. Pozwany w związku z zadłużeniami sprzedał swoje nieruchomości w Gminie S. o powierzchni 3,0735 ha fizyczne - 4,17 ha przeliczeniowe. Pozostałą część wydzierżawił osobom trzecim. Na początku 2015 roku pozwany sprzedał 2 ha gruntów rolnych za kwotę około 40.000 zł. Z uzyskanych środków pieniężnych pokrył zadłużenie alimentacyjne w wysokości 22.000 zł oraz zadłużenie w Urzędzie Skarbowym w kwocie 8.000 zł. Pozostałą kwotę przeznaczył na swoje utrzymanie

Pozwany obecnie jest właścicielem nieruchomości rolnych o powierzchni 3,7941 ha fizycznych co daje 5,6494 ha przeliczeniowych. Dochodowość roczna nieruchomości według stanu aktualnego to 14.157,48 zł. W 2012 roku 2 ha

nieruchomości gruntowej zostały zajęte przez komornika sądowego i sprzedane, a to w związku z zadłużeniem jakie posiadał zmarły brat pozwanego.

W 2014 roku pozwany sprzedął maszyny rolnicze, tj. ciągnik, siewnik i pług poniżej ich realnej wartości. Obecnie korzysta z pomocy rodziny oraz Gminnego Ośrodka Pomocy (...) w K.. Podejmuje on także prace u rolników w zamian za wyżywienie. Nie uprawia swoich gruntów, są one udostępniane znajomemu pozwanego.

Pozwany nadal nie płaci żadnych swoich zobowiązań i popada w dalsze zadłużenie względem zakładu energetycznego, K. oraz zadłużenie alimentacyjne. Nie zdecydował się on na przekazanie córkom części posiadanych gruntów celem zwolnienia się od świadczeń pieniężnych na ich rzecz, mających pokryć częściowo koszty utrzymania dzieci.

Powódka A., R. (dwojga imion) M., ma 37 lat, wykształcenie podstawowe i jest rolnikiem. Mieszka w N. (...). Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z dwójką małoletnich dzieci stron, oraz rodzicami i rodziną swojego brata (łącznie 8 osób). Pracuje na własnym gospodarstwie rolnym położonym w Gminie K. o łącznej powierzchni gruntów 5,2796 ha. Uprawia zboże, ziemniaki i warzywa. Na własny użytek hoduje świnie, zaś jej matka hoduje kaczki i króliki. Dzięki swojej hodowli i uprawom może ograniczać wydatki na swoje i dzieci wyżywienie.

Z gospodarstwa rolnego powódka czerpie szacunkowe dochody roczne w wysokości: 18.348,94 zł. (tj. około 1.530,00 zł miesięcznie), przy czym po odliczeniu nakładów jest to kwota ok. 1100-1200 zł miesięcznie. Powódka z osiąganego dochodu musi utrzymać siebie i córki. Poności wydatki związane z utrzymaniem domu. Oplaca składki na K. – 398,00 zł kwartalnie i podatek za budynki – 598,00 zł rocznie, podatek rolny – 1.018,00 zł rocznie. Ponieważ mieszka wspólnie z rodzicami i bratem, zobowiązana jest pokryć 3/8 utrzymania domu na co składają się: prąd w okresie zimowym to w wysokości – 600,00 zł miesięcznie, gaz – 100,00 zł. Powódka sama ponosi koszty ogrzewania pomieszczeń, które zajmuje z córkami – około 2.130,00 zł rocznie (tj. 2 tony węgla po 890,00 zł oraz drewno – 350,00 zł), oplaca wodę – 160,00 zł kwartalnie, wywóz śmieci – 108,00 zł co trzy miesiące, telewizję i Internet – 95,00 zł. Korzysta z pomocy rodziny.

Małoletnia A. M. (2), ma aktualnie 14 lat. Zamieszkuje wraz z powódką, która sprawuje nad nią i jej młodszą siostrą bezpośrednią pieczę. Ma zapewnione dobre warunki mieszkaniowo – bytowe. Małoletnia uczęszcza do szkoły. Nie sprawia kłopotów wychowawczych. Jeździ na rowerze. Koszt utrzymania małoletniej wynosi około 1.200,00 zł miesięcznie na co składa się: udział w kosztach utrzymania domu w tym koszty mediów (energia elektryczna, woda, śmieci, gaz, ubezpieczenie budynków) – łącznie kwota 74,75 zł miesięcznie, udział w opłatach za telewizję i (...) ok. 25 zł/mc, udział w kosztach zakupu opału na zimę – ok. 700 zł rocznie, żywność – ok. 350 zł/mc, koszt zakupu środków czystości – 100 zł/mc; lekarstwa i leczenie - 50 zł/mc; odzież, obuwie, ok. 100 zł miesięcznie, opłaty szkolne (w tym komitet rodzicielski, składki klasowe, ubezpieczenie) – 30 zł/mc; przybory szkolne (zeszyty, przybory do pisania i malowania) – 50 zł/mc; komputer, laptop – 40 zł/mc; wycieczki i kultura (kino) – 40 zł/mc; kieszonkowe – 30 zł/mc; fryzjer – 10 zł/mc. Wyjeżdża na kolonie – koszt kolonii to kwota co najmniej 600 zł.

Małoletnia G., J. (dwojga imion) M., ma 10 lat. W dalszym ciągu pozostaje pod bezpośrednią pieczę matki. Wraz z nią, dziadkami macierzystymi i bratem powódki z rodziną pozostaje wraz z starszą siostrą pod bezpośrednią pieczę matki. Ma zapewnione dobre warunki mieszkaniowo – bytowe. Małoletnia uczęszcza do Szkoły Podstawowej im. J. K. w N.. Nie sprawia kłopotów wychowawczych.

Od 11 marca 2014 roku leczona jest okulistycznie z powodu wady wzroku i niedowidzenia oka lewego. Wymaga stałej korekcji okularowej i regularnych kontroli okulistycznych. Koszt utrzymania małoletniej wynosi około 1.100,00 zł miesięcznie na co składa się: udział w kosztach utrzymania domu w tym koszty mediów (energia elektryczna, woda, śmieci, gaz, ubezpieczenie budynków – łącznie kwota 74,75 zł miesięcznie, udział w opłatach za telewizję i Internet ok. 25 zł/mc, udział w kosztach opału – ok. 700 zł rocznie, żywność – 300 zł/mc; dojazd do szkoły – 75 zł/mc; środki czystości – 80 zł/mc, lekarstwa i leczenie (w tym zakup okularów i wizyty lekarskiej) - 80 zł/mc; odzież, obuwie, plecak szkolny – 100 zł/mc; opłaty szkolne (w tym komitet rodzicielski, składki klasowe, ubezpieczenie) – 30 zł/mc, przybory

szkolne (zeszyty, przybory do pisania i malowania) – 40 zł/mc, zabawki, gry – 30 zł/mc; wycieczki i kultura (kino) – 40 zł/mc, kieszonkowe – 20 zł/mc; fryzjer – 10 zł/mc, wydatki na wypoczynek wakacyjny.

W ocenie Sądu Okręgowego do czasu kiedy pozwany posiada majątek w postaci nieruchomości gruntowych pozwany winien nadal płacić, aby chociażby częściowo odciążyć powódkę w ponoszeniu kosztów utrzymania dzieci. Wskazał, że pozwany dotychczas nigdy dobrowolnie nie alimentował małoletnich córek, nawet w okresie gdy jego sytuacja zdrowotna była znacznie lepsza aniżeli obecnie i gdy posiadał realne możliwości zarobkowania. Nigdy też nie realizował swojego obowiązku alimentacyjnego poprzez osobiste starania o wychowanie i utrzymanie córek. Odmawiał też udzielenia żonie wsparcia poprzez oddanie jej pod uprawę posiadanych przez siebie, a nie uprawianych gruntów. Obecnie pozwany niewątpliwie, poza pracami dorywczymi podejmowanymi u okolicznych rolników w zamian za drobne wynagrodzenie czy żywność, nie jest w stanie znaleźć zatrudnienia i pracować. Gdyby jednak otrzymywał rentę w pełnej wysokości – po ok. 800 zł miesięcznie to przy uwzględnieniu pomocy rzeczowej jaką otrzymuje on z (...), dopłat z systemu dopłat bezpośrednich, przy tak znacznie ograniczonych jego wymaganiach bytowych zapewne byłby w stanie zaspokoić podstawowe potrzeby, zapłacić rachunki za energię elektryczną czy niewysoką przecież składkę w KRUS. Pozwany jednak nie dochowuje minimum staranności i dbałości o swoje interesy majątkowe i nie przedstawia w KRUS stosownej umowy z której wynikałoby, iż dzierżawi swoje nieruchomości rolne. Pozwany nie będąc zdolny do pracy w gospodarstwie rolnym mógłby zbyć chociażby część posiadanego areалу, aby z uzyskanych środków spełnić swój obowiązek alimentacyjny względem córek. Sąd Okręgowy wskazał, że w 2015 roku pozwany ze sprzedaży 2 ha pola uzyskał dochód w kwocie ok. 40.000 zł, który pozwalałby na płacenie alimentów na rzecz dzieci przez kilka miesięcy. Miał on też w toku niniejszego postępowania możliwość „zwolnienia się” z obowiązku płacenia kwotowych alimentów na rzecz córek, poprzez darowanie dzieciom posiadanych nieruchomości. Nieruchomości te niewątpliwie wobec nieracjonalnych działań pozwanego zostaną bądź to zlicytowane w toku postępowania egzekucyjnego – także za zadłużenie alimentacyjne, bądź też sprzedane przez pozwanego, ale wówczas wysokość jego zadłużenia może być tak znaczna, iż uzyskana kwota nie pozwoli na opłacenie bieżących i zaległych alimentów wraz z kosztami postępowania egzekucyjnego. Takie działanie pozwanego jest niewątpliwie niezgodne z dobrem małoletnich dzieci, które zostają pozbawione należnych im świadczeń.

Sąd Okręgowy uznał, że koszty utrzymania małoletnich córek stron nie są małe, bowiem wkroczyły już one w wiek dorastania, z czym wiążą się nie tylko wzrastające potrzeby w zakresie ubrania, wyżywienia, zakupu środków czystości, ale także potrzeby edukacyjne, konieczność zapewnienia dziewczynkom chociażby w niewielkim zakresie wypoczynku czy rozrywek.

Powódka dysponując niewielkimi i nieregularnymi dochodami z prowadzonego gospodarstwa rolnego – jak sama wskazuje realnie jest to dochód w kwocie ok. 10000 zł rocznie, nie jest w stanie sama ponieść wszystkich kosztów utrzymania córek.

W ocenie Sądu Okręgowego o ile sytuacja materialna pozwanego ulegnie zmianie i nie będzie on już dysponował żadnym majątkiem, może on wystąpić o zmianę orzeczenia w przedmiocie alimentów na rzecz jego małoletnich dzieci.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł o obowiązku alimentacyjnym stron jak w pkt. IV wyroku na podstawie art. 58 § 1 kro i art. 133,135 i 138 kro

Apelację w części dotyczącej świadczeń alimentacyjnych złożył pozwany zarzucając wyrokowi:

- naruszenie przepisów postępowania cywilnego, a to art. 217 § 1, 227 i 233 § k.p.c. przez niewłaściwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz dokonanie na tej podstawie błędnych ustaleń faktycznych, a w konsekwencji wadliwe przyjęcie, że:

* pozwany otrzymuje od 1 października 2015r. świadczenie rentowe w kwocie 424,24 zł

* koszt utrzymania małoletnich córek stron odpowiada kwotom 1 200 zł na rzecz A. i 1100 zł na rzecz G.,

* pozwany nie dochowuje minimum staranności i dbałości o swoje interesy majątkowe;

- naruszenie art. 217 § 1 i 227 k.p.c. przez pominięcie dowodu z przesłuchania kuratora sądowego na okoliczność, że pozwany nie jest zdolny do pracy i nie posiada możliwości zarobkowych;

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 135 k.r.o. przez przyjęcie, że sytuacja materialna i zdrowotna pozwanego pozwala mu na świadczenie alimentacyjne na rzecz córek

Na tych podstawach domagał zmiany zaskarżanego orzeczenia i się oddalenia tej części żądania, która łączyła się z powinnością świadczenia alimentacyjnego.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Rozpoznając apelację zważył Sąd Apelacyjny co następuje;

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Pozostawiając na uboczu kwestie dotyczące znaczenia art. 162 k.p.c. dla losów wniosku dowodowego w postaci wskazanego apelacją świadka wskazać należy, że okoliczności faktyczne związane z możliwościami podejmowania pracy z uwagi na stan zdrowia pozwanego należą do kategorii wiadomości specjalnych, których niewątpliwie świadek nie posiada, a jeżeli nawet te pozostają w zakresie jego wiedzy, to nie ten środek dowodowy jest adekwatny dla wykazania tej okoliczności. Na marginesie należy zauważyć, że stopień niezdolności pozwanego do pracy wynika także z przedłożonych w sprawie dokumentów K.i nie jest kwestionowany w sprawie.

Wbrew zarzutom apelacji okoliczność kosztów utrzymania małoletnich, nie jest doniosła z perspektywy treści zaskarżonego rozstrzygnięcia. W art. 135 § 1 k.r.o. ustawodawca wskazuje zasadnicze przesłanki, od których zależy zakres obowiązku alimentacyjnego, a jeżeli obowiązek ten ma charakter świadczenia pieniężnego – jego wysokość. Pierwszą przesłankę stanowią usprawiedliwione potrzeby uprawnionego. W warunkach, w których pozwany nie zaspakaja w żaden inny sposób poza finansowym potrzeb swoich dzieci, a i to czyni w drodze egzekucji tych świadczeń (czym również przyczynia się do uszczuplenia własnych możliwości majątkowych), to gdy zakres jego partycypacji nie przekracza ustalonych kwot: 350 i 450 zł, które w ramach obowiązku alimentacyjnego (art. 133 w zw. z art. 135 k.r.o.) obciążają rodziców wobec dzieci w równym stopniu, to i zarzut zawyżenia potrzeb dzieci uznać należy za nieistotny dla rozstrzygnięcia. Nawet przyjęcie niższych kosztów (odpowiednio 700 i 900 zł miesięcznie) utrzymania córek stron (osób pozostających w okresie intensywnego rozwoju i ponad wszelką wątpliwość oczekujących w usprawiedliwiony sposób pokrycia ustalonych wydatków (porównaj zestawienie z k.217 a i b), które bezbłędnie ustalone zostały przez Sąd I instancji, a które Sąd Apelacyjny uznaje za własne) nie skutkuje obniżeniem poziomu wysokości świadczeń alimentacyjnych obciążających pozwanego dla których ustalenia istotne znaczenie posiadały zatem nie tyle usprawiedliwione potrzeby dzieci, co możliwości majątkowe pozwanego

Określenie możliwości majątkowych pozwanego wymaga ustalenia wysokości comiesięcznych dochodów, a w ocenianej sprawie istotne znaczenie posiadają najważniejsze składniki majątku zobowiązanego, z którego w ramach racjonalnej gospodarki pozwany może i mógł uzyskać dochody. Orzecznictwo Sądu Najwyższego jest zgodne co do tego, że możliwości zarobkowe osoby zobowiązanej nie wynikają z faktycznie osiągniętych zarobków i dochodów, ale stanowią środki pieniężne, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności, stosownie do swych sił umysłowych i fizycznych (por. np.: orzeczenie SN z dnia 9 stycznia 1959 r., 3 CR 212/59, OSPiKA 1960, z. 2, poz. 41; uchwałę pełnego składu SN – Izby Cywilnej i Administracyjnej z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNCP 1988, nr 4, poz. 42; wyrok SN z dnia 22 czerwca 2007 r., II UK 229/06, LEX nr 422753). W uzasadnieniu uchwały 7 sędziów SN z dnia 26 maja 1995 r., III CZP 178/94 (LEX nr 4233), Sąd Najwyższy podkreślił, że: „ustalenie możliwości zarobkowych (majątkowych) zobowiązanego do alimentacji ma często charakter hipoteczny, gdyż kryterium takich możliwości nie zawsze są zarobki osiągnięte aktualnie przez zobowiązanego, lecz sama zdolność do uzyskania wyższego wynagrodzenia. Jeżeli zatem – najczęściej – wysokość alimentów sąd ustala na podstawie zarobków otrzymywanych przez pozwanego, to nie dlatego, że pomija dyspozycję art. 135 § 1 k.r.o., lecz z tej racji, że

zarobki te odpowiadają możliwościom zobowiązanego. Wszystko to prowadzi to do konkluzji, że poza całokształtem okoliczności faktycznych, które w sprawie o alimenty sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę, istnieje pewna sfera ocen, które odnoszą się do przypuszczenia, domysłu, a nie do faktów jako okoliczności rzeczywistych".

Sąd Apelacyjny w obecnym składzie podziela to stanowisko. A w tym aspekcie i to wbrew zarzutom apelacji ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji uznać należy za bezbłędne.

Jak wynika z dołączonej do apelacji decyzji Prezesa KRUS wypłata świadczeń rentowych w wysokości 838,43 zł została zawieszona pozwanemu z uwagi na prowadzenie przez niego działalności rolniczej. Potwierdza to wniosek Sądu I instancji, że z przyczyn leżących po stronie pozwanego nie doszło do zabezpieczenia na jego rzecz świadczeń. Co więcej posiadane przez pozwanego nieruchomości rolne stanowiły dla niego dostateczną podstawę dla pozyskiwania – czemu apelacja nie przeczy – miesięcznego dochodu na poziomie ok. 1600 zł. Uwzględniając zatem powinność zabezpieczenia przez rodzica „równej stopy życiowej” dziecku nie budzi wątpliwości, że w ramach tej kwoty pozwany może pokrywać świadczeni na poziomie ustalonym przez Sąd I instancji.

Powyższej oceny nie zmienia treść dokumentów dołączonych do pisma z 4 maja 2017r. W warunkach w których pozwany nie wyjaśnia dokładnie aktualnych losów posiadanego majątku rolnego o powierzchni blisko 3, 8 ha i o ustalonej przychodowości, to i nie ma podstaw dla uznania, że jego możliwości zarobkowe nie sięgają kwot rzędu 1 600 zł miesięcznie (co z kolei uwzględniając racjonalną zasadę proporcjonalności usprawiedliwia wysokość przyjętego obciążenia pozwanego określonymi świadczeniami). Z tej perspektywy oceniając wysokość świadczeń nie można zapominać, że o ile pozwany rozporządził swoim mieniem, to osiągnął on z tego tytułu korzyść, która chociażby przy uwzględnieniu poprzedniej sprzedaży łączyła się z wymierną wartością, a która winna mieć wpływ na możliwości alimentacyjne pozwanego, a gdy mienia tego nie zbył, to utrzymywanie dotychczasowego stanu własności w określonej sytuacji zdrowotnej pozwanego czyni zobowiązanego nie tylko niewydolnym płatniczo, ale prowadzi nieuchronnie do dekapitalizacji majątku lub określonych jego składników, co pogarsza sytuację materialną samego zobowiązanego w sposób trwały z przyczyn obciążających jego osobę. W warunkach gospodarki rynkowej, a zwłaszcza konkurencji na tym rynku, nie ma przekonującej motywacji na rzecz twierdzenia, że samo utrzymanie własności rzeczy, z natury przeznaczonej do osiągnięcia pożytków czy zarobkowania, podyktowane jest interesem właściciela, któremu powinien ustąpić interes uprawnionych do alimentacji. Wszak nie poszerzając rozważań w tym aspekcie ochrona dobra małoletnich dzieci (wynikająca z treści wszystkich przepisów kodeksu rodzinnego) spoczywa na ich rodzicach z mocy ustaw i trwa – na co trafnie zwrócił uwagę Sąd I instancji – do chwili wyczerpania możliwości majątkowych rodzica, co w realiach niniejszej sprawy nie zostało wykazane (art. 6 k.c.). Na okoliczność tę trafnie zwrócił uwagę Sąd I instancji określając granice odpowiedzialności alimentacyjnej pozwanego.

Mając na uwadze powyższe uznał Sąd Apelacyjny, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie i dlatego orzekł jak w punkcie 1 wyroku na podstawie wskazanych przepisów i art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie budzi wątpliwości, że - z przyczyn pozostających poza zakresem przedmiotu niniejszego postępowania apelacyjnego - pozwany jest obecnie osoba nieporadną życiowo. I jakkolwiek ocena ta nie prowadzi w prostej drodze do oddalenia żądań związanych ze świadczeniem alimentacyjnym (z racji stopnia jego zamożności), a i zasadniczo nie była w sprawie doniosła z uwagi na fakt, że podstawowym przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie była ocena istnienia rozpadu związku małżeńskiego i przyczyn tego stanu rzeczy w warunkach, gdy orzeczenie Sądu I instancji w tym zakresie jako prawomocne w tej części i nie podlegało instancyjnej kontroli, to stanowi podstawę dla uznania, że jest szczególną okolicznością w sprawie dotyczącej świadczeń alimentacyjnych, a to z uwagi na konieczność orzeczniczego (w ramach konstytucyjnego prawa do sądu) wyznaczenia granic odpowiedzialności alimentacyjnej rodzica względem dzieci (nie uczestniczących w procesie a zatem nie ponoszących kosztów). Rodzica znajdującego się w ustalonej sytuacji zdrowotnej. Samo niepowodzenie procesowe pozwanego poszukującego wyjaśnienia granice własnej odpowiedzialności alimentacyjnej w sprawie rozwodowej, w warunkach ustalonej w sprawie sytuacji życiowej pozwanego, nie czyni słusznym obciążanie pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz drugiego z rodziców, któremu sytuacja życiowa byłego małżonka jest znana. Dlatego Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążenia pozwanego kosztami na rzecz powódki.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanemu przez adwokata w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie § 10 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 16 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z dnia 18 października 2016 r.).

SSA Grzegorz Krężolek SSA Wojciech Kościołek SSA Paweł Czepiel